

Nr 711

Av herr **Annars m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 32* angående riktlinjer för organisationen av folkbokförings- och uppbördsväsendet, m. m.

(Lika lydande med motion nr 580 i Första kammaren)

I proposition nr 32 föreslås, att datamaskiner skall införas som hjälpmedel inom folkbokförings- och uppbördsväsendet. Det konstateras, att maskinvalsfrågan rönt ett mycket stort intresse och att uppbördsorganisationskommitténs utvärdering blivit föremål för mycket skiftande omdömen. Samtidigt betonas svårigheten att göra en invändningsfri och rättvis bedömning av olika datamaskinsystem. Departementschefen föreslår i propositionen, att de datamaskiner som anskaffas skall vara av fabrikat IBM och SAAB.

Hösten 1961 tillställdes intresserade maskinleverantörer systembeskrivning med anvisningar som underlag för förslag till maskinutrustning m. m. Följande fem leverantörer lämnade in förslag i enlighet med en av kommittén utformad "normallösning": L M Ericssons Driftkontrollaktiebolag (LME), International Business Machines Svenska AB (IBM), RCA Sweden AB (RCA), Svenska Aeroplanaktiebolaget och Facit Electronics AB (SAAB/Facit) samt Svenska Bull Maskin AB (BULL).

Under 1962 har vissa förändringar inträffat på leverantörssidan. Sålunda har BULL (som övertagit RCA Sweden AB) och LME i skrivelse till finansdepartementet erbjudit sig att ställa sina samlade resurser till förfogande för en lösning med RCA 301. Eftersom båda företagen är försäljningsrepresentanter för samma datamaskinsystem, har problemet att välja mellan de ursprungliga fem konkurrerande företagen reducerats till ett val mellan tre olika maskiner, nämligen IBM 1401, RCA 301 och SAAB D 21-P.

Uppbördsorganisationskommittén har i sin promemoria bedömt de olika maskinsystemen med hänsyn till nedan angivna betydelsefulla faktorer.

1) *Möjligheten att utföra arbetsuppgifterna*

Alla de föreslagna datamaskinerna har möjlighet att utföra arbetsuppgifterna.

2) *Lämplighet*

Beträffande IBM och RCA har lämpligheten bekräftats av hittills

vunna erfarenheter. Beträffande SAAB D 21-P saknas helt erfarenhet.

- 3) *Kostnadsjämförelser*
Den sammanfattande jämförelsen ger ordningsföljden RCA 301, IBM 1401, SAAB D 21-P.
- 4) *Kapacitetsjämförelser i tekniskt hänseende*
SAAB D 21-P intar den ledande platsen följd av RCA 301 och IBM 1401 i angiven ordning.
- 5) *Utbyggnadsmöjligheter*
Dessa bedömes såsom tillräckliga för de tre systemen SAAB, RCA och IBM.
- 6) *Beläggningen*
Följande rangordning uppställs: SAAB D 21-P följd av RCA 301 och IBM 1401 utan inbördes gradering.
- 7) *Driftgenskaper*
IBM 1401 och RCA 301 sättes av kommittén framför SAAB D 21-P, när hänsyn togs även till tillförlitligheten i bearbetningen. I fråga om den senare egenskapen har IBM 1401 bedömts intaga den ledande platsen, följd av RCA 301. SAAB D 21-P har inte ansetts kunna komma under bedömning i detta hänseende.
- 8) *Programmeringsteknik*
Jämförelsen ger följande ordning mellan maskinsystemen: IBM 1401, RCA 301, SAAB D 21-P.
- 9) *Teknisk service och reservdelshållning*
De stora maskintillverkarna har de största förutsättningarna att hålla den effektivaste organisationen på detta område. IBM har härvidlag ett avgjort försteg framför övriga maskinleverantörer. SAAB saknar utbyggd organisation i detta avseende och ställes därför efter de övriga.
- 10) *Systemresurser*
IBM anses ha den ojämförligt största och mest förtroendegivande organisationen på systemassistanssidan. Även RCA har en sådan organisation av god kvalitet och omfattning. SAAB kommer här avsevärt efter de övriga företagen.

En uppställning i tabellform av platssiffrorna i ovan angivna jämförelse visar följande:

<i>Faktor</i>	IBM	RCA	SAAB
1) Möjligheten att utföra arbetsuppgifterna	1	1	1
2) Lämplighet	1	1	3
3) Kostnadsjämförelser	2	1	3

4) Kapacitetsjämförelser i tekniskt hänseende	3	2	1
5) Utbyggnadsmöjligheter	2	2	1
6) Beläggningen	2	2	1
7) Driftegenskaper	1	2	3
8) Programmeringstekniken	1	2	3
9) Teknisk service och reservdelshållning	1	2	3
10) Systemresurser	1	2	3

Av tabellen kan utläsas, att RCA-systemet icke placerats på sista plats i någon av de tio punkterna, medan däremot IBM hänvisats till sista plats vid kapacitetsjämförelsen och SAAB till sista plats i sex av punkterna.

RCA 301 är det enda system som placerats på första plats i de tre primära punkterna 1) Möjligheten att utföra arbetsuppgifterna, 2) Lämpligheten och 3) Kostnaden.

I propositionen säges också på s. 69, att "kommitténs slutliga avgörande i maskinvalsfrågan har sålunda gällt ett val mellan IBM 1401 och RCA 301".

Det enligt propositionen tyngst vägande skälet för förslaget med blandat maskinsystem är dess inverkan på konkurrensläget. Det föreslås, att det blandade systemet skall bestå av IBM- och SAAB-maskiner till följd av kommitténs förord för IBM och det i matematikmaskinnämndens remissyttrande för SAAB givna förordet.

Anledningen till att det blandade systemet anses böra bestå av enbart två olika maskinfabrikat synes vara kostnadsökningen och merarbetet för ytterligare ett system samt de nu rådande knappa personalresurserna inom ADB-området. Det framgår emellertid av uppborndsorganisationskommitténs PM angående utvärdering av datamaskinerna att investeringskostnaderna i fråga om RCA-systemet ställer sig ca fem resp. sju milj. kronor billigare än IBM- och SAAB-alternativen. Ett prov som utfaller till förmån för RCA-maskiner och resulterar i att ett antal sådana maskiner beställs ger alltså en besparing, som bör kunna uppväga fördyringarna med ett tredje system. Beträffande personalresurserna har BULL i brev till finansdepartementet av den 8 februari i år förklarat sig villigt att ställa erforderlig systemanalys- och programmeringspersonal till förfogande.

Mot den ovan angivna bakgrunden är det enligt vår uppfattning rimligt att även Svenska Bull-RCA-LM Ericsson-gruppen ges möjlighet att delta i konkurrensen om leverans av datamaskiner till länsstyrelserna. Härigenom skulle man enligt vår mening nå stora fördelar i åtskilliga hänseenden.

En avsevärt större konkurrensstimulerande effekt skulle ernås. Risken för ett framtida monopol skulle elimineras, eftersom statsförvaltningen

till sig skulle komma att knyta ytterligare ett företag med ett komplett produktprogram med resurser att forska och vidareutveckla sina produkter samt med en internationell marknad och försäljningsorganisation som möjliggör produktion i stora serier och därmed en fördelning av forsknings- och utvecklingskostnaderna. Eftersom ingen av de tre huvudkonkurrenterna inom ADB-området skulle bli utestängd från den statliga sektorn, skulle slutligen ökade möjligheter skapas att köpa det system som vore ekonomiskt mest fördelaktigt.

Med åberopande av vad här ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta i enlighet med hemställan i Kungl. Maj:ts proposition nr 32 men med det tillägget att försöksverksamheten med datamaskiner vid länsstyrelserna även skall omfatta en maskintyp av Svenska Bull-RCA-LM Ericsson-gruppens tillverkning.

Stockholm den 26 februari 1963

Erik Anners

Folke Björkman

Alf Wennerfors